

ACTE I

(Surt el déu Pan del nimfeu.)

PAN

Imagineu que on som ara, aquest lloc,
és a l'Àtica, a File, i que el nimfeu
d'on surto és dels veïns que fins el roc
cultiven: els filasis.⁷ Coneixeu
tots aquest santuari. És molt famós.
A la dreta hi ha el mas on viu Cnemó,
un home esquerp, solitari i rabiós,
malcarat amb tothom i amb repulsió
a les gentades. ¿«Gentades» he dit?
Mira que és vell, però en la seva vida,
que no és pas curta, mai ha dirigit
ni una paraula amable escarransida
a ningú, ni ha tingut la iniciativa
de ser el primer a saludar, excepte amb mi,
Pan, i encara per causa imperativa
quan em passa a la vora: sóc veí
seu, jo!⁸ Però al moment li sap molt greu,
que ho sé prou. Ah, però fins s'ha pogut
casar, malgrat aquest caràcter seu,

amb una viuda que havia perdut
de feia poc el seu primer marit,
que va deixar-li un fill encara infant.
S'estaven tot el dia i mitja nit
barallant-se i vivien cada instant
com un malson. Els va néixer una filla:
molt pitjor encara. I quan la magnitud
del mal va ser irreparable, ella guilla
a cal fill que primer havia tingut,
ja que la vida s'havia tornat
insuportable i amarga. Tenia
aquest un tros de terra aquí al costat,
molt minso, amb què amb prou feines mantenia
la mare, a si mateix i a un servidor
familiar molt fidel. I és que el fillet
ha esdevingut un eixerit minyó
que per la seva edat té el seny ben dret:
l'experiència davant dels entrebancs
fa créixer els homes. El vell, mentrestant,
viu amb la filla i una criada de blancs
cabells, i es passa el dia traginant
llenya, cavant i treballant. Odia
el món sencer, començant pels veïns,
la dona i tots els de la rodalia
de Colarges. I, tot i aquests mesquins
orígens, la filleta s'ha tornat
tota una senyoreta, honesta i pura,
amb un ensenyament bo i apropiat.

Ella estima i honora amb tanta cura
aquestes nimfes que viuen amb mi
que s'ha guanyat la nostra protecció.
Doncs resulta que hi ha un noi per aquí,
fill d'un pagès amb una possessió
molt rica amb terres d'enorme valor.
Aquest noi, deia, viu a la ciutat,
i ha passat per aquí amb un caçador
amic seu. Quan caçaven, l'he encisat
i he fet que bojament s'enamorés.
Aquest és el resum del que veureu.
Si voleu, en tindreu la resta, i més
val que vulgueu! Precisament, mireu!
Em penso que qui ve és l'enamorat
parlant amb el company de tot plegat.

*(Pan entra al seu santuari. Apareixen Sòstrat
i Quèreas.)*

QUÈREAS

¿Què dius? ¿Que has vist aquí una noia lliure, Sòstrat,
que coronava amb flors les nimfes d'aquí a prop
i t'has enamorat de cop?

SÒSTRAT

De cop.

QUÈREAS

Que ràpid!

¿Has decidit enamorar-te ja en sortir?

SÒSTRAT

Tu te'n fots, Quèreas, i el que està fotut sóc jo.

QUÈREAS

Això no ho dubto.

SÒSTRAT

Per això, t'he dut aquí
per aquest tema, pensant que ets amic i entès
en la matèria.

QUÈREAS

Jo, en un cas com aquest, Sòstrat,
ho faig així: un amic reclama ajut perquè
està enamorat d'una cortesana. A l'acte
la raptó i me l'emporto, em torro i foc li calo
als dos costats.⁹ No estic per brocs. Cal fer el cop fins
abans de saber qui és ella. La passió
creix molt amb pròrrogues. La rapidesa, ràpid
la frena. En canvi, si parlem de casament
amb una noia lliure ho faig aixà: indago
els seus recursos, la família i els costums.
Tota la seva vida, el meu amic tindrà
records de com manego aquests afers.

SÒSTRAT

Molt bé.

Però no és pas això el que em cal.

QUÈREAS

Abans de res,
haurem d'escoltar el teu cas.

SÒSTRAT

He enviat, a l'alba,
fora de casa Pírrias, el que sol venir
amb mi de caça.

QUÈREAS

¿Per fer què?

SÒSTRAT

Per presentar-me
davant del pare de la noia o bé al senyor
del mas, tant és qui sigui.